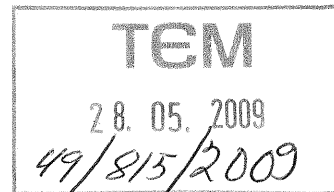

49/815/2009

Sästa Rönöströmsbygd 22/11
28.5.2009 1-de

1/4

Thomas Rosenberg

Yttrande vid Arbets- och näringsministeriets hörande med anledning av Fennovoima Oy:s kärnkraftsprojekt på Gäddbergsö i Strömfors, i Folkets hus i Strömfors bruk 28.5.2009

Bästa åhörare

Vi berömmar oss ofta i Finland för att ha världens bästa miljölagstiftning. Och det är sant att man i princip lagstiftningsvägen har garanterat medborgarna en vidsträckt möjlighet att påverka när det gäller frågor med konsekvenser för vår miljö.

Så också när det gäller kärnkraft. Hit hör fr.a. lagen om MKB samt kärnenergilagen, som bägge i princip ger oss medborgare och kommuninvånare möjligheter att bli hörda inför eventuella etableringsbeslut.

Nu står vi emellertid i Lovisanejden inför en både omöjlig och oacceptabel situation, när det gäller vår möjlighet att uttala oss, på det sätt man i lagen avser, om de två kärnkraftsprojekt som är aktuella, dvs. Fortums på Hästholmen i Lovisa och Fennovoimas på Gäddbergsö i Strömfors. Detta pga. av att den övervakande myndigheten, dvs. ANM, av rent kommersiella skäl har tolkat två aktuella och sinsemellan motstridiga lagar på ett sätt som strider mot både sunt förnuft och allmän rättskänsla.

Enligt kommunindelningslagens 33 § är en kommun som skall upplösas, i det här fallet Strömfors respektive Lovisa, inte behörig att ta beslut i frågor som ankommer på den nya kommunen, dvs. det nya Lovisa. Detta är något som också på motsvarande sätt stadgas i det fusionsavtal de fyra kommunerna Lovisa, Pernå, Liljendal och Strömfors har ingått inför kommunfusionen 2010, dvs. att de enskilda kommunerna inte fattar några beslut som har konsekvenser långt in i framtiden.

Ett beslut om byggande av nya kärnkraftsreaktorer, vare sig det sker i Strömfors eller Lovisa, är om något ett beslut av den här karaktären. Innan byggandet ens kommer igång har den nya kommunen redan verkat i flera år, för att inte tala om att verksamheten och dess konsekvenser sträcker sig mycket långt in i framtiden. Att inte ge invånarna i det nya Lovisa, via sina förtroendevalda, en möjlighet att besluta i frågan strider klart mot kommunindelningslagen.

I kärnenergilagen 14 § stadgas i sin tur att som villkor för ett principbeslut, ett s.k. pap-beslut, bör förläggningsskommunen tillstyrka byggandet av ifrågavarande kärnanläggning, dvs. ge sitt tillstånd, medan grannkommunerna hörs i frågan. Avsikten med stadgandet är entydigt, dvs. att säkerställa att etableringskommunens invånare hörs ifråga om etableringen, och om de så önskar kan inlägga sitt veto.

I kärnenergilagen har man emellertid inte beaktat att det kan ske stora och snabba förändringar på kommunfältet, såsom i dag, vilket är en klar brist i lagen. Det utesluter givetvis inte att man i fall som det nu aktuella bör utgå från kommunindelningslagens anda och bokstav, och betrakta den blivande fusionskommunen som den enhet som har behörighet att uttala sig i frågan, och inte de kommuner som inom några månader upphört att existera.

Detta var också utgångspunkten för det riksdagsspörsmål, som ställdes 20.2.2009, undertecknat av en grupp riksdagsledamöter från SFP. I sitt svar, daterat den 11.3.2009, anser dessvärre näringsminister Mauri Pekkarinen att kärnenergilagen går före kommunindelningslagen, och att den organisationskommission som finns tills den nya kommunen träder i kraft inte är behörig att fatta beslut i frågan, och att frågan är till den grad brådskande att man inte kan vänta på att den nya kommunens förvaltning hinner organisera sig (vilket ju sker omedelbart efter kommunalvalet i oktober!).

Denna tolkning av tågordningen i beslutsfattandet är orimlig, obegriplig och djupt orättvis, och har aldrig ha underkastats ordentlig och opartisk juridisk prövning. I enlighet med TEM:s tolkning har ett juridiskt bindande utlåtande i den mening som avses i kärnenergilagen nu inbegärts enbart av de nuvarande förläggningsskommunerna, dvs. Strömfors ifråga om Fennovoima och Lovisa ifråga om Fortum. Därutöver har man inbegärt utlåtande av grannkommunerna, i Fortums fall av Strömfors, Lapträsk, Liljendal, Pernå och Pyttis, och av den tillfälliga organisationskommissionen. Och i fallet Fennovoima av Lovisa, Lapträsk, Liljendal, Pernå, Pyttis, Elimäki och Anjalankoski, samt den tillfälliga organisationskommissionen.

Detta har skapat en situation där besluten i respektive fullmäktige inte alls ger en riktig bild av opinionerna i den kommun som skall leva med konsekvenserna av en eventuell etablering, dvs. invånarna i hela det nya Lovisa. Både Lovisa och Strömfors har nu, av rädsla för att helt bli utan en ny reaktor, garderat sig, och gett ett formellt positivt utlåtande både om Fortum och Fennovoima. Detta trots att vi vet att opinionerna är helt andra. Fortum har ett rätt starkt stöd i nejden, fr.a. i nuvarande Lovisa, men Fennovoima har inget stöd överhuvudtaget, annat än i Strömfors, och även det med knapp majoritet.

Det innebär att de tillståndsgivande myndigheterna, TEM och i sista hand statsrådet, som bas för sitt beslut har en totalt felaktig bild av invånarnas åsikter i förläggningsskommunen, på ett sätt som inte är förenligt med avsikten i kärnenergilagen.

Detta är ett missförhållande som under inga omständigheter kan accepteras. Vi är många beslutsfattare inom både Strömfors och Lovisa som skulle vilja besvara oss över beslutsgången, och skall också göra det, i form av en förvaltningsklagan, bara vi har den rätten. Men enligt vissa tolkningar har vi ingen besvärsmätt eftersom Lovisaborna enligt den tolkning TEM har gjort har besvärsmätt enbart ifråga om Fortumbeslutet och Strömforsborna besvärsmätt enbart ifråga om Fennovoimabeslutet – dvs. exakt det missförhållande vi önskar besvara oss emot!

En fullständig absurd situation som strider mot både sunt förnuft och elementär rättskänsla. Och det har säkert inte varit lagstiftarnas avsikt!

Lovisa 28.5.2009

Thomas Rosenberg
Drottninggatan 28, 07900 Lovisa

Thomas Rosenberg

lausunto Fennovoima Oy:n suunnitellusta ydinvoimalahankkeesta Ruotsinpyhtään Gäddbergsössä, TEM:in kuulemistilaisuus Ruotsinpyhtään Ruukin työväentalolla 28.5.2009

Hyvät kuulijat

Me suomalaiset kerskailemme usein maailman parhaimmaksi väitetyllä ympäristölainsäädännöllämme. Ja onkin totta, että olemme lakiteitse turvanneet kansalaisille laajat mahdollisuudet vaikuttaa ympäristöömme vaikuttaviin kysymyksiin.

Näin myös ydinvoiman suhteen. Tähän kuuluu ennen kaikkea YVA-laki sekä ydinenergalaki, jotka molemmat periaatteessa antavat meille mahdollisuuden tulla kuulluksi mahdollisten sijoituspäätösten yhteydessä.

Nyt olemme kuitenkin Loviisaseudulla täysin käsittämättömässä tilanteessa, mitä tulee mahdollisuuksiimme lausua omat mielipiteemme meitä uhkaavasta kahdesta ydinvoimahankkeesta, eli Fortumin Loviisan Hästholmenilla ja Fennovoiman Ruotsinpyhtään Gäddbergsöllä. Näin siksi, että valvova viranomainen, eli TEM, on tulkinnut kahta asiaan kuuluvaa ja keskenään ristiriidassa olevaa lakia tavalla joka sotii niin maaliasjärkeä kuin yleistä oikeudentajua vastaan.

Kuntajakolain 33 § mukaan lakkaavalla kunnalla, eli tässä tapauksessa Ruotsinpyhtäällä ja Loviisalla, ei ole toimivaltaa tehdä päätöksiä asiassa joka kuntajaon muututtua katsotaan kuuluvan uudelle kunnalle, eli uudelle Loviisalle. Samantapainen päätös sisältyy myös siihen fuusiosopimukseen jonka neljä fuusioituvaa kuntaa ovat keskenään solmineet, eli Loviisa, Pernaja, Liljendal ja Ruotsinpyhtää, jonka mukaan yksittäiset kunnat eivät saa tehdä päätöksiä jotka ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Uusien ydinreaktoreiden rakentaminen, tapahtui se sitten Ruotsinpyhtäällä tai Loviisassa, jos mikään on tällainen päätös. Ennen kuin rakentaminen on edes päässyt alkuun on uusi kunta jo toiminut useamman vuoden ajan, puhumattakaan siitä, että sen toiminta ja enne kaikkea sen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Se, että kielletään kohta syntyvän kunnan asukkaita päättämästä asiasta on selvästi kuntajakolain vastaista.

Ydinenergalain 14 §ssä säädetään puolestaan, että sijaintikunnan ennen nk. pap-päätöstä on puoltava ydinlaitoksen rakentamista, eli annettava siihen suostumuksensa, kun naapurikunnilla on vain oikeus tulla asiassa kuulluksi. Lain tarkoitus on siten täysin yksiselitteinen, eli varmistaa, että sijaintikunnan asukkaat hyväksyvät kyseisen hankkeen, ja tarvittaessa esittää siitä vetonsa.

Ongelma on vain, ettei ydinenergalaisissa ole lainkaan huomioitu kuntakentällä tapahtuvia nopeita ja suuriakin muutoksia, kuten nyt on tapahtuu, mikä on selvä puute laissa. Tämä ei kuitenkaan estä noudattamasta kuntajakolain henkeä ja kirjainta, ja uuden kunnan pitämistä nimenomaan sinä yksikkönä jolla on asiassa puhevalta, eikä niitä kuntia jotka jo muutaman kuukauden kuluttua lakkaavat olemasta.

Tämä oli myös lähtökohtana sille eduskuntakyselylle jonka ryhmä RKP:n kansanedustajia teki 20.2.2009. Maaliskuun 11 päivänä päivätyssä vastauksessaan elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen toteaa ydinenergalain menevän kuntajakolain edelle, ja ettei

järjestelytoimikunnalla voida sanoa olevan puhevaltaa ydinenergialain tarkoittamassa mielessä, ja että kysymys on sen verran kiireellinen, ettei voi jäädä odottamaan uuden kunnan hallinnon järjestäytymistä (mikä tapahtuu heti lokakuun kunnallisvaalien jälkeen!).

Ministeriön tulkinta kyseisistä laeista on kohtuuton ja käsittämätön, eikä asiaa ole tiettävästi kunnolla ja puolueettomasti edes juridisesti tarkasteltu. TEM:n tulkinnan mukaisesti juridisesti pätevä, ja ydinenergialain tarkoittama lausunto on siksi pyydetty vain nykyisiltä sijoituskunnilta, eli Ruotsinpyhtäältä ja Loviisalta. Tämän ohella on lausuntoja pyydetty myös naapurikunnilta, eli Fortumin kohdalla Ruotsinpyhtäältä, Lapinjärveltä, Liljendalilta, Pernajalta sekä Pyhtäältä, sekä tilapäiseltä järjestelytoimikunnalta. Ja Fennovoiman kohdalla Loviisalta, Lapinjärveltä, Liljendalilta, Pernajalta, Pyhtäältä, Elimäeltä sekä Anjalankoskelta, sekä tilapäiseltä järjestelytoimikunnalta.

Tämä on luonut tilanteen jossa päätökset kussakin valtuustossa eivät mitenkään anna oikeata kuvaa mielipiteistä siinä kunnassa jonka on eletävä mahdollisen sijoittamisen vaikutuksista, eli uusi Loviisa ja sen kaikki asukkaat. Sekä Loviisa että Ruotsinpyhtää ovat nyt molemmat, peläten joutuvansa täysin ilman uusia reaktoreita, antaneet muodollisesti positiivisen lausunnon sekä Fortumista että Fennovoimasta, vaikka tiedämme varmasti mielenpiteiden olevan aivan toisenlaiset. Fortumilla on toki alueella kannatusta, etenkin nykyisessä Loviisassa, mutta Fennovoimalla ei ole tukea lainkaan, paitsi Ruotsinpyhtäällä, ja sielläkin hyvin täpärällä enemmistöllä.

Tämä tarkoittaa, että lupaa myöntävät viranomaiset, eli TEM ja viime kädessä valtioneuvosto, päätöksensä pohjana on täysin virheellinen kuva asukkaiden mielipiteistä sijoituskunnassa, tavalla joka ei todellakaan ole sopusoinnussa ydinenergialain tarkoituksen kanssa, eli asukkaiden mielipiteiden huomioiminen.

Tämä on räikeä epäkohta jota ei mitenkään voi hyväksyä. Haluaisimme tehdä asiasta valituksen, ja aiomme sen tehdäkin, kunhan saamme selkoa siitä, onko meillä edes tarvittavaa valitusoikeutta. Eräiden tulkintojen mukaan meillä ei tätä oikeutta ole, sillä TEM:in tulkinnan mukaan loviisalaisilla on oikeus valittaa ainoastaan Fortumia koskevasta päätöksestä, ja Ruotsinpyhtääläisillä ainoastaan Fennovoimaa koskevasta päätöksestä – eli nimenomaan se epäkohta josta haluaisimme tehdä hallintomenettelyä koskevan valituksen.

Täysin järjetön tilanne joka sotii niin maalaisjärkeä kuin oikeudentajua vastaan. Ja tämä ei missään nimessä ole voinut olla lainsäätäjän tarkoitus!

Loviisassa 28.5.2009

Thomas Rosenberg
Kuningattarenkatu 28, 07900 Loviisa